

te maken allereerst tot de supreme vervuller van eigen wensen. Zoals de mens in het Onze Vader zijn ganse leven dragen mag in het licht Gods, maar eerst drie maal denken moet aan de dingen des Vaders, zo is de „amour pur”, die van loon niet wil horen ter wille van de zuiverheid der liefde, een miskenning van de heerlijkheid Gods, die het ganse leven onweerstaanbaar lokt en tot zich roept, zèlf tot zich roept en dan het ganse leven oproept tot de dienst¹¹⁷).

De weg van dit loon is niet zonder deze waarachtige dienst te denken, maar is er van vervuld. Er ligt een duidelijke ironie in het boek Job, waarin uiteindelijk niet de probleemstelling van satan de structuur bepaalt, maar het Goddelijk perspectief in de epiloog — Jobs herstel — waarmee dwars door satans probleemstelling heen (de analyse der vroomheid als egoïsme) de verbondenheid van de dienst van God en de vreugde boven alle twijfel wordt verheven¹¹⁸).

Wie de verdienste-leer aanvalt met een miskenning van de samenhang tussen werk en loon, bewijst de kerk een slechte dienst. Het mag ons niet te doen zijn om minder

¹¹⁷) Waardevolle gezichtspunten vindt men behalve in het artikel van Bo Reicke, in het boek van de R. K. Pesch (a. w. pag. 122 v.), met name over „Die Königsherrschaft Gottes als Zentralbegriff der Vergeltungslehre Jesu”, waarin het verband tussen het *rijk* en het *loon* wordt aangeduid (vgl. Matth. 5 : 3, 10) en waardoor het onmogelijk wordt het loon van dit rijk te abstraheren en zo van God zelf. De consequenties hieruit worden ook door Pesch getrokken: „Nach der Lehre Jesu kann Gott nie zum Schuldner des Menschen werden und dem Menschen bleibt keine Hoffnung auf eigene Leistung: er kann nur hoffen auf die groszmütige Disposition Gottes, der menschliche Taten verlangt und ihnen Lohn verheissen hat” (a. w. pag. 143). Vgl. Bo Reicke over de N. T. „reward” als „closely related to the service of God” (a. art. 205) en „being in itself a form of communion with God”; zie geheel pag. 205–206.

¹¹⁸) Hierin ligt een kritiek besloten op het geschrift van Roland de Pury, *De mens in opstand*, 1957. Zijn op zichzelf waardevolle kritiek op de eudaemonistische, egoïstische vroomheid leidt tenslotte tot de „belangeloze” vroomheid en hij acht dan ook het slot van het boek Job een „deus ex machina”, waarmee we wat verlegen zijn. (pag. 50, zie de relativering hiervan, pag. 51). De consequenties van dit dilemma beïnvloeden dan als vanzelf de Christologie, m. n. de verzoeningsleer, omdat men de „theologische uitleg van de dood van Jezus geen plaats mag geven in het bewustzijn van Jezus gedurende zijn lijden” (a. w. pag. 63).